

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/2 2021 s. 526-538, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

DİLSEL VE DİL ÖTESİ VERİLER ARACILIĞIYLA CİNSELLİK / EROTİZM KODLAYICILARININ SEZDİRİLMESİ: SENARYO ÖRNEKLERİ

Ahsen AYAN*

Geliş Tarihi: Şubat, 2021

Kabul Tarihi: Mayıs, 2021

Öz

Cinsellik ve erotizm kavram alanına hizmet eden dil birimlerinin açık açık yazılmasına -yüze yapıda bulunmasına- ve dahi bunların gösterilmesine -sahnelenmesine- karşı çıkan mekanizmalar vardır. Din ve devlet gibi erk mekanizmaları, cinselliğin sömürü metası olarak kullanıldığını öne süren birtakım modernist argümanlar ve psikoloji temelli bazı yaklaşımlar bu mekanizmaların birkaçıdır. Dilin sunduğu çeşitli imkânlar ise bu gibi engeller karşısında metin üreticinin / anlatıcının elini güçlendirmektedir. Verici, dolaylı ve örtük anlatıma başvurma, sezdirim / çıkarım cümlelerinden yararlanma, derin yapıda bırakma yöntemlerini çözüm aracı olarak kullanır. Bir diğer çözüm yolu da gösterilmek üzere hazırlanmış metinlere yani senaryolara has olan karanlıkta sunma yöntemidir.

Anahtar Sözcükler: Sezdirim, çıkarım, cinsellik, erotizm, senaryo.

IMPLICATION OF SEXUALITY AND EROTISM ENCODERS THROUGH LANGUAGE AND PARALINGUISTIC DATA: ON SCENARIO EXAMPLES

Abstract

There are mechanisms that oppose the explicit writing of language units that serve for the concept of sexuality and erotism -in other words, oppose them to have a surface structure- and even living / sustaining -displaying- them. Power mechanisms such as religion and the state, a number of modernist arguments suggesting that sexuality is used as a commodity of exploitation, and some psychology-based approaches are just a few of these mechanisms. The various opportunities offered by language strengthen the text producer / narrator in the face of such obstacles. The sender uses the methods of using indirect and implicit narration, benefiting from impression / inference sentences, and leaving it in deep structure as a solution tool. Another solution is the method of presenting in the dark, which is unique to the texts, or scenarios, prepared to be shown.

Keywords: Implication, inference, sexuality, erotism, scenario.

Yöntem

Çalışmada doküman inceleme yoluyla nitel inceleme metodu kullanılacaktır. Yüze yapıda cinsellik / erotizm kodlayan dil birimlerinin sezdirim / çıkarım cümleleri aracılığıyla sunumuna yönelik saptamaların yapılacağı bu çalışmada örnek olarak kullanılan bağlamlar, İstanbul Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünden temin edilmiş, 1990-2000 yılları arasında

* Öğr. Gör.; Altınbaş Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, ahsenkarakasayan@gmail.com

gösterilen orijinal senaryo nüshalarından seçilerek alınmıştır. Daktilo ile hazırlanmış metinlerdeki yazım hataları, anlam bulanıklığına yol açmadığından olduğu gibi bırakılmıştır. Ayrıca bu metinlerin -yazar ve eser adı, yazılış tarihi bilgileri dışında- künye bilgileri de bulunmadığı için kaynaklar bölümünde yalnızca yazar ve eser adı ve yıl bilgilerine yer verilebilmiştir. Çalışmanın oyun metinleri yahut sonradan oyunlaştırılan metinler üzerinden yürütülme nedeni ise bu kaynaklarda sezdirim / çıkarım yapmayı kolaylaştıran görsel anlatının bulunmasıdır.

Giriş

Bilgi sunumunda kullanılan yöntemler çeşitlidir. Verici, bilgiyi açık ve doğrudan aktarabileceği gibi dolaylı yolu tercih edip sezdirim / çıkarım ya da varsayımlardan destek alarak da sunabilir. Verici, dilin bağdaşıklık, tutarlılık ilkeleriyle ve “en az çaba yasası” ile bağdaştığı sürece dilediği yolu seçmekte özgürdür. Bazen alıcıyı şaşırtmak, bilişsel ve zihinsel yönden harekete geçirmek, alıcının dikkatini çekmek, önemsenen bilgiyi ön plana çıkarmak bazen de gizlenmek, söylediklerinden sorumlu olmamak gibi gerekçelerle bu inisiyatifine yön verebilir. Verici hedefleri doğrultusunda alıcının yüzey yapıdaki ipuçlarıyla derin yapıda bırakılmış kodları çözümlemesini, birtakım çıkarımlarda bulunarak iletiye ulaşmasını da alıcının art alan bilgisine / ansiklopedik bilgiye ihtiyaç duymadan iletiyi doğrudan almasını da sağlayabilir.

Genellikle bildirim cümleleri doğrudan, sezdirim / çıkarım cümleleri ise dolaylı yolla verilir. Ancak bu sunum yollarını birbirinden keskin çizgilerle ayırmak her zaman mümkün değildir. Çünkü kimi cümleler bildirim kimi cümleler sezdirim / çıkarım kimi cümleler ise hem bildirim hem sezdirim / çıkarım cümlesi niteliği taşır. Bu noktada her iletinin bir bilgi bir de duygu boyutu olduğu hatırlanmalıdır. Söz gelimi görünüşte bilgi düzeyinde aktarımın gerçekleştiği, duygudan arınmış görünen bildirim cümleleri bazen birtakım çıkarımlara ihtiyaç duyulabilir. Bu gereksinim ancak bağlam içinde anlaşılabilir: “Kocam öleli yirmiüç yıl oldu” (Nesin, 1970, s. 45) cümlesi bu haliyle bilgi aktarmak üzere kurulmuş bir bildirim cümlesi görünümündedir. Ardından gelen ve birbirini izleyen, “O zamandanberi hep yalnızım... Anladınız mı, yalnızım... Yalnızım diyorum... Yani bu evde yalnız yaşıyorum...” (Nesin, 1970, s. 45) cümleleriyle alıcı, yavaş yavaş vericinin bilgi vermekten öte bir niyetinin olduğunu sezmeye başlar. “Anladınızsa iyi... Yalnızım bu evde... Kimse gelmez buraya, hiç korkmayın... Çekinecek de bişey yok... Sonra, ne diyordum... Haa, benim çocuğum da olmaz... Tamam mı?” (Nesin, 1970, s. 45) cümlelerinin verilmesi üzerine alıcı, çıkarımlarında haklı olduğunu görecektir. Böylelikle söz konusu cümlelerin her birinin derin yapıda bırakılmış “cinsel birleşme özgürlüğü” mesajına hizmet ettiği bağlamdan alınan güçle tespit edilir.

Çalışmanın temelini oluşturan cinsellik ve erotizm kavramlarına kısaca değinmek ve çalışmanın kapsamındaki kullanım sınırlarını çizmek ardından yüzey yapıda bulunma yollarına yer vermek uygun olacaktır. Cinsellik, TDK Sözlükte “Cinsel özelliklerin bütünü, eşeysellik” ve “sevişme duygusu, seksüellik” (TDK, E.T. 22:00) tanımlarıyla yer almaktadır. Çalışmanın kapsamını oluşturan cinsellik ¹, *seksüellik* olarak da adlandırılan “sevişme duygusu”dur. Yani cins, tür, familya anlamları çalışmanın kapsamında bulunmamaktadır. İnsanın tabiatında

¹ Cins, cinsel, cinsellik, cinslik, cinsliksiz, cinsiyet, cinsiyetsiz vb. kavramların kullanımında ve anlamlandırılmasında bir kargaşa olduğu, kökte yer almayan bir anlamın o kökten türeyen sözcüklerde bulunmasının şüphe uyandırdığı görüşleri bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bk. Mualla Türköne, *Eski Türk Toplumunun Cinsiyet Kültürü*, Ankara: Ark Yayınevi, 1995, s. 7-14.

bulunan ve hayatta kalmasına sağlayan temel dürtü ve ihtiyaçlardan biri olan cinsellik, önceleri yalnızca üreme kavramıyla eş tutulmuş olsa da zaman içinde cinselliğe yüklenen anlamlar biçim değiştirmiş ve erotizm / erosçuluk kavramını ortaya çıkarmıştır. Erotizm ise TDK Sözlükte “Cinsel duygu ve isteklerine çok düşkün olma durumu, kösnüllük, erosçuluk, şehvaniyet” olarak kaydedilmiştir. (TDK, E.T. 22: 16) 18. yüzyılda ise bu kavram “aşkla ilgili olan” (Hunt, 1996, s. 9) diye tanımlanmıştır. Adını aşk tanrısı Eros’tan alma nedeni de aşkla ilgili olmasındandır. Günümüzde aşkla ilgili olan erotizm ile üreme amaçlı cinselliğin birbirinden bağımsız olduğu düşünülse de kimilerine göre cinsellik “erotizmin kapısını açan anahtar” (Bataille, 2006, s. 13) olarak nitelendirilmiştir. Bu çalışmada ise cinsel dürtüler nedeniyle ortaya çıkan cinsellik ile cinsel dürtülere hizmet eden erotizmin temelde aynı ihtiyaçlara hizmet ettiği görüşünden hareketle bu kavramlar birlikte incelenmiştir.

Cinsellik / Erotizm Kodlayıcılarının Yüzey Yapıda Bulunma Yolları

Her dilin kendine özgü anlatı imkânları vardır. Verici ise bunları dilediği gibi kullanmakta özgürdür. Verici hem mesajını doğru ve eksiksiz aktarmak hem de alıcıya iletmek istediği duyguyu harekete geçirmek için birtakım seçimler yapar. Bu seçimlerde özgür olsa da bazı hallerde -dikkat çekmek, şaşkınlık yaratmak, alıcıyı harekete geçirmek, tek düze anlatımı bayağılıktan kurtarmak, toplumca ayıp, ahlâk dışı, kötü ve yasak addedilen kavramları dile getirmek vb.- tercihlerini çeşitlendirmek ve sınırlandırmak durumundadır.

Pek çok dilde olduğu gibi Türkçede de yazılı ve sözlü anlatım fark etmeksizin dışlanan kavram ve hareketler vardır. Kimi tabu, kimi günah, kimi yasak, kimi suç görülen kimi ahlâk dışı, kimi utanç verici addedilen bu söylemlerin dile getirilmesi âdeta yasaklanmıştır: Tanrı, şeytan, melek, cin, peri gibi doğüstü varlıklar ve adları, sövgü sözleri ve beddualar, seks ve sevişme uzuvları, boşaltım organ adları, bazı siyasi propagandalar, sınıf ve cinsiyet ayrımcılığı yaratan sözler ve söylemler toplumca yasaklı addedilmiş, açıkça dile getirilmeleri hoş karşılanmamıştır. Söz konusu kavramların birtakım hukukî, siyasî, ahlâkî, dinî gerekçelerle dilde kısıtlamalara maruz bırakılması da dolaylı anlatım / örtük anlatımın yolunu açmıştır. Nitekim araştırma konumuzun temelinde bulunan cinsellik ve erotizm anlam alanlarına hizmet eden kavramların çoğunlukla mecazlar, metaforlar, kalıp sözler, sezdirim / çıkarım cümleleri, kesik cümleler vb. dilsel unsurlar aracılığıyla ve dolaylı ve örtük anlatımla verildiği görülmektedir. Söz konusu örnekler, bağlamlarından elde edilen anlamlarıyla gösterilmiş olup şu şekildedir:

“(İşçi) Kör olsunlar! Namertler! Lanetler! (Şehirli) Kaç kişiydiler? Kaç kişi **kirletti** seni.” (Araz, 1992, s. 26) [Mecaz; *kirlet-* > tecavüz et-] Söz konusu dil biriminin mecaz anlamını TDK, “Namusuna, onuruna zarar verecek bir suç yüklemek, lekelemek” (TDK, E.T. 20.03.2021 20:40) biçiminde kaydetmiştir. Bu haliyle de cinsellik / erotizm kodlayıcısı olarak görev almaktadır.

“(Hicabi) Maşallah. Kırk bir buçuk kere maşallah. Altı ayda nasıl da **filizlendi**. Gelişatlı bir kız olacağına benzer.” (Taner, 1977, s. 10) [Mecaz; *filizlen-* > kadmsal hatları belirginleş-] Söz konusu dil birimi sözlükte “Gelişmeye, büyümeye başlamak” (TDK, E.T. 20.03.2021 20:46) anlamıyla yer almaktadır.

“(Seniye) (Afife'yi öper) Aferin sana.. Şu **kabuğu çatlat**.. Hoş adam değil mi?” (Araz, 1987, s. 2 / 49) [Metafor; *kabuğu çatlat-* > karşı cinsle birlikte ol-]

“(2. Serseri) Bu mu seninki? (Volkart) Hayır, bu anası... (2. Serseri) Anası mı? (1. Serseri) **Moruk** buyusa, sen **koruğa** bak...” (Pazarkaya, 1991, s. 2 / 49) [Metafor; *moruk / koruk* > yaşlı kadın / genç kadın]

“(Sultanca) Kanı kızıştırır, işi dürtükler. Yüzünü yüzüne tut, soluğunu teninde duysun. Güçlük çıkarma. **Er gönlü ibrişim, dalaşırda açılmaz.**” (Araçıcı, 1978, s. 18-19) [Atasözü; *er gönlü ibrişim, dalaşırda açılmaz* > erkek, cinsel yönden incitilmemeli aksi takdirde telafisi olmaz.] Atasözleri Sözlüğünde “*Kimseyi incitmeyin. İncitilmiş olan gönül kolay bağışlamaz*” (Aksoy, 1993, s. 268) biçiminde cinsellik / erotizm uzak anlamıyla kaydedilen yapı, bağlamda cinsellik / erotizm anlam alanına hizmet etmektedir.

“(Lim. Genç Mümes.) Madam, size dünyanın en güzel kadını olduğunuzu söylemek şerefini bendenize bahşediniz... (Z. Kadın Delege) Ben sizin bildiğiniz kadınlardan değilim, münasebetsiz... **Her kuşun eti yenmez.**” (Nesin, 1968, s. 45) [Atasözü; *her kuşun eti yenmez* > her kadına sulanılmaz.] Atasözleri Sözlüğünde “Öyle kişiler vardır ki acımadan en ağır işte kullanırız. Öyle kişiler de vardır ki, iş gördürmek şöyle dursun, biz ona hizmet ederiz.” (Aksoy, 1993, s. 381) anlamıyla cinsellik / erotizm kodlamaktan uzak olan yapının bağlamın gücüyle cinsellik / erotizm kodladığı görülmektedir.

“(Dandini) Gendileri şu sırada **mercimeği fırına vermek** ile meşgul bulunmaktadırlar.” (Taner, 1971, s. 38) [Deyim; *mercimeği fırına ver-* > kaşı cinsle cinsî münasebette bulun-] Deyimler Sözlüğünde ikinci anlam olarak “Bir kadınla bir erkek sevişmek üzere anlaşmak” (Aksoy, 1993, s. 888) biçimiyle kaydedilmiş olan yapı, sözlük anlamıyla da cinsellik / erotizme hizmet etmektedir.

“(G. Sami) Size bunları yapan kocayı asla affetmem, gel kollarıma. Mıngırđıç'ın **kulaklarını** şiddetli bir şekilde **çınlat**alım. (Zaruhi) Bir canavarsınız siz bir aşk canavarı. (G. Sami) Sen de çok güzelsin sevgilim. (Zaruhi) Ah Sami güzellik geçici bir şeydir. (G. Sami) İyi ya işte. Onun için zamanında kullanmak, faydalanmak gerek. (Şevişirler...)” (Selçuk, 1981, s. 71) [Deyim; *kulağı çınlat-* > sevişip söyleş-] Deyimler Sözlüğünde **kulakları çınlasın** “Onu güzel duygularla anıyoruz. Kulakları çınlayarak bu anışımızı sezer inşallah.” (Aksoy, 1993, s. 944) biçiminde kaydedilen yapı, bu hâliyle bağlamdaki anlamından oldukça uzak bir görüntü çizmektedir.

“(Lafendaz) Vay ırz düşmanı karımı **baştan çıkart**sın ha. (Cenap Cazip) Ahlaksız herif karımı ha.. Benim karımı..” (Selçuk, 1981, s. 85) [Deyim; *baştan çıkar-* > cinsî münasebete ikna et-] Söz konusu deyimde sözlükte “Ayartmak, doğru yoldan saptırmak, kötü yola sürüklemek” (Aksoy, 1993, s. 628) anlamıyla yer verilmiştir. Bu haliyle cinsellik / erotizm kodlamaktan uzaktır.

“(Tutuklu) Şimdi soyunacaksın, uzanacaksın oraya... (Kız) (Elleriyle yüzünü kapar) Söylemeyin, söylemeyin! (Tutuklu) Dinle beni! **Karım sen olsaydın...** (Kız) Değilim, değilim, siz benim eniştemsiniz, anladınız mı?” (Anday, 1965, s. 69) [Kesik cümle; *karım sen olsaydın...* öpüşüyor / koklaşıyor / sevişiyor olurduk vb.]

“(Sevil) (Dudaklarıyla bir öpücük gönderir.) Öptüm! (Kadri) Ne diye böyle uzaklara kaçıyorsun? (Sevil) (Gıdıklanmış gibi) **Kaçmayayım da sonra...** (Kadri) (Yaklaşır) Öksüz kalmış gibiyim... (Sevil) N'olur yaklaşma!” (Cumalı, 1990, s. 22) [Kesik cümle; *kaçmayayım da sonra...* ileri gidelim / cinsî münasebet yaşayalım vb.]

“(Leonard) İsa, Musa aşkına Virgin, Virginia, Virginia'm kes şunu artık, kendi sesime bile tahammülü kalmadı kulaklarımın, belki de birilerine parola veriyorsun sen, paranoya demezsen eğer, kes, **yatağın hep tek kişilik, çarşafın kırıksızdı senin**, bu durumda ben ne yapabilirdim, çocuk istiyorsan açıkça söyleyebilirdin pekala.” (Erenus, 1996, s. 56) [Sezdirim / çıkarım; *yatağın hep tek kişilik, çarşafın kırıksızdı senin* > cinsel birliktelik yaşamazdın.]

“(Köylü Kız) Sonra hart diye üstümü yırttı. Yere yıkıldım. O da üstüme! Yapma! Allaha kork, yapma. Anam. ana gel.. ana gel! (Adam kızın ağzını kapatır. İnilteler, dövüş hırıltıları, canhıraş sesler.) (Kadın sesleri) Yapma, yapma, yapma. (Karanlık.) (Köylü Kız) Ölecek gibi oldum. Kör olası, kahrolası! **Yapacağını yaptı, kuduz it gibi hırlaya hırlaya kapiya gitti.**” (Araz, 1992, s. 29) [Sezdirim / çıkarım; *yapacağını yaptı, kuduz it gibi hırlaya hırlaya kapiya gitti* > saldırıda bulundu, ırzına geçti ve cinsel doyumuna ulaşınca gitti.]

Yukarıdaki bağlamlarda işaret edilen dil birimleri, sözlük anlamlarından ziyade ait oldukları bağlamlarda karşılık buldukları anlamlarla verilmiştir. Cinsellik / erotizm yüklenen söz konusu dil birimlerinin sunumları, ötekileştirilen kavramların gizlenme yolları hakkında da bilgi verebilmektedir. Bu yolların her birini farklı neden ve amaçlarla -dikkat çekmek, şaşırtmak, öne çıkarmak vb.de kullanmak mümkündür, ancak konu cinsellik / erotizm kodlayan dil yapıları olduğunda çoğunlukla tepki çekmemek ve mesuliyet almamak gayesi ağır basmaktadır.

Cinsellik / Erotizm Kodlayıcılarının Sezdirilmesi

Cinsellik / erotizm kodlayıcılarının hangi yollarla verildiği bilhassa sezdirim / çıkarım cümlelerinin bu konudaki işlevselliğini araştırmak çalışmanın çıkış noktasıdır. Sezdirimlerin hangi biçimlerde verilebildiğini ve alıcının çıkarımlara hangi adımlarla ulaşabileceğini örneklerle göstermeden önce sezdirim ve çıkarım kavramlarına yüklenen dilsel anlamlara yer vermek uygun olacaktır. “Dilbilimde sezdirim yoluyla ulaşılan bilgilere çıkarım denir; verilen bilgilerden sezdirim yoluyla ulaşılabilecek bilgiyi belirtir” (Üstünova, 2019, s. 378) biçiminde ifade edilen çıkarım, verici tarafından sezdirilenlerin alıcı tarafından keşfedilme işidir. Yani çıkarım alıcı, sezdirim ise verici taraflıdır. Ancak durum her zaman böyle olmayabilir. Verici, işini garantiye almak, mesajının karşı tarafa en doğru biçimde aktarıldığından emin olmak için sezdirimin ardından çıkarımı da kendi yapabilir. Bu keyfiyet, metin üreticinin amacına göre değişiklik gösterir. Nitekim verici, mesajının alıcılar tarafından kolaylıkla anlaşılmasını istiyorsa güçlü sezdirimi; yalnızca belirli art alan bilgisine sahip alıcılara ulaşmasını hedefliyorsa zayıf sezdirimi seçer. Yukarıdaki açıklamada en doğru ifadesinin tercih edilme nedeni ise eksiksiz ve tastamam bir ileti aktarımının gerçekleşme ihtimali ile metin üretici ve metin çözücünün doğdukları andan itibaren tıpatıp aynı gerçekliklere maruz kalma ihtimaliyle aynı olması yani olanaksız olmasıdır. Öte yandan iletişimin en doğru biçimde gerçekleşmesi de “... vericiyle alıcı arasında sosyal yaşam, eğitim, statü vb. konularda eşitlik, denge, ortak istek ...” (Üstünova, 2018, s. 1) vb. paradigmanın örtüşmesiyle mümkündür.

İletişimin ayrılmaz bir parçası olan sezdirim / çıkarımların iletişime katkısı büyüktür. Çünkü derin yapıda bırakılmış kodları görmezden gelerek yalnızca yüzeye çıkarılmış kodlarla kurulan iletişimde yetkinlikten söz etmek mümkün değildir. “Başarılı bir iletişim, vericinin doğru kodlaması koşuluyla alıcının derin yapıyla yüzey yapı arasındaki bağlantıyı çözecek art alan bilgisine sahipse gerçekleşir” (Üstünova, 2018, s. 8) ve dil dışı göndermelerin en az dil içi göndermeler kadar iletişime katkısı vardır. Çünkü alıcının dil dışı göndermeler aracılığıyla elde

edeceği çıkarımlar, yüzey yapıdaki boşlukların tamamlanmasına, taşların yerine oturmasına olanak tanıyacaktır. Sezdirimleri çıkarımlara dönüştüren alıcı ise vericiyle aynı düzlemde buluşarak iletişimin hedefe ulaşması yönündeki görevini tamamlamış olacaktır.

Sezdirim / çıkarımların iletişimin yetkinliği üzerinde oynadıkları rol açıktır. Ancak bu çalışmada çoğunlukla doğrudan anlatımın hoş karşılanmadığı durumlardaki (cinsellik / erotizm örneği üzerinden) kritik işlevlerine ağırlık verilmiştir. Giriş bölümünde ifade edildiği gibi cinsellik / erotizm kodlayıcılarının dolaylı ve örtük anlatıma meyilli oldukları görülmüş, söz konusu kodlayıcıların sezdirim / çıkarım cümleleri aracılığıyla nasıl yüzey yapıya çıkarıldıkları araştırılmış ve örnek sezdirimler üzerinden yapılacak çıkarımlarla da sezdirim / çıkarım cümlelerinin cinsellik / erotizm kodlamada ne derece önemli oldukları ortaya konmuştur.

Örnek 1: “(3. Dazlak) Adı neydi buranın, GALERİ SEVGİ, yazıyordu kapısında. Sevişme evi... (2. Dazlak) Buyrun, siz ikiniz işinizi görün, ben ışıkları kapatıyorum... (Galerinin ışıklarını söndürürken, diğer iki dazlak da Mehlika ile Şirin'in üzerine azgınca çullanırlar. Karanlıkta çığlıklar, boğuşmalar ve sesler işitilir... Kadınlar yetişin, imdat, polis diye bağırlar. Dazlakların ise şu sözleri işitilir.) Ne direniyorsunuz, ulan orospular... Sevişme evi diye kapıya yazmışsınız... **Ucu kesik** istiyorlar... **Yahudilerinki gibi... Türklerin de öyle...** Onlar da Yahudi zaten... **Bizimki hakiki Alman... Hiç kesiği, eksigi yok...** Tadını bir aldınız mı, tamam... Sarmısak düşmanları... Baş örtülüler... Sülük gibi yerleştiniz Almanya'ya... Sevişme evi bile açtınız... Bir bu eksikti... Bu size bir ders... Kalmakta direnirseniz... Daha neler yapacağız size... Neler...” (Pazarkaya, 1991, s. 32-33).

Toplumsal mücadele ve yabancı düşmanlığı çevresinde gelişen olayların yer aldığı “Ferhat’ın Yeni Acıları” adlı oyundan bir kesit olan yukarıdaki bağlam, Almanya’ya yerleşen Türk bir anne ve kızın başına gelen cinsel saldırı sahnesine aittir. Metin üretici, erkeklik organı ya da sünnet dil birimlerine yer vermeden yüzey yapıda bıraktığı “Ucu kesik”, “Yahudilerinki gibi”, “Türklerin de öyle”, “Bizimki hakiki Alman”, “Hiç kesiği, eksigi yok” ipuçlarından hareket ederek alıcının “sünnetli cinsel organ” bilgisine ulaşmasını beklemektedir. Alıcı ise dini ve kültürel bir ritüel olarak uygulanan sünnet geleneğini yaşatmakta olan toplumların adlarından (Yahudi, Türk) ve sünnetin erkeklik organında ne tür biçimsel değişimlere yol açtığı bilgilerinden hareketle kolaylıkla “sünnetli cinsel organ” bilgisine ulaşacaktır. Verici, ipucu olarak kullandığı Yahudi ve Müslüman benzerliğini, işi şansa bırakmamak ve sezdirimi güçlendirmek adına sayfalar sonra verdiği “soyunca anlarsın” önermesiyle “Bir Yahudi ile bir Türk arasında ne fark var... **Soyunca anlarsın...** Fark olmadığını... (6/75)” desteklemiştir. Bu yolla verici, doğrudan anlatım olmaksızın sezdirimlerin gücünden yararlanarak mesajını hedeflediği biçimde verebilmiştir.

Örnek 2: “(1. Adam önce fişekliğini, sonra siyah ceketini çıkarırken.) (İşçi) **Yapmaa.. Yapma! Sizin karınız, kızınız yok mu?** Gidin burdan. Gidinn! (Kaçarken adamın üstüne atılır bir tokat atar.) (1. Adam) Sus! Kaltak. Sus, ağzını açma! (Kadın adamın yüzünü tırmıklarken 3. Adam elinde silâh.) (3. Adam) Ses etme! Vururum seni bak. (1. Adam) Acele yok. Bekleyn beni. **(Kadını çeker karanlıkta kaybolur. Kalan üç adam, yan yana horon çeker gibi omuz omuza, sanki arkadaki manzarayı kapatır, perdeler.)** (Üç Çeteci) **Sen oyna reis sen oyna. (Kadının mücadele sesleri, iniltisi vs. Ortalık alacakaranlık.)** (Çeteciler) Sen oyna reis sen oyna. (...) (Reis pantolonunun kemerini bağlayarak gelir, sıranın başına geçer, kabarmıştır! Adamlardan biri içeri, karanlığa girer. Bu kez üçlü koro:) (Çeteciler) **Sen oyna yaver sen oyna.** (diye tempo tutarlar. 3. yer değiştirme hareketi başlar) (Çeteciler) **Sen**

oyna telsiz sen oyna. Sen oyna telsiz sen oyna. (İşçi) (SES) Yettiii... Yetti artık. İnsafsızlar, hainler, zalimler.” (Araz, 1992, s. 42-44)

“Savaş Yorgunu Kadınlar” adlı oyuna ait, savaşta oldukları için düşman kadınlarının ırzına geçmeyi kendilerinde hak gören bir grup askerin cinsel saldırı sahnesinden kesit sunan yukarıdaki bağlam, dilsel verilerden çok dil ötesi veriler aracılığıyla cinsellik / erotizmin sezdirildiği örneklerdendir. Bilindiği üzere senaryolar oynanmak üzere hazırlanmış metinlerdir ve kişilerin ruhsal, fiziksel, sosyal vb. durumlarını gösterebilmek için “devinim” adı verilen görsel anlatımlardan yararlanılır. “Yapmaaa.. Yapma! Sizin karınız, kızınız yok mu? Gidin burdan. Gidinn!”, “Sus! Kaltak. Sus, ağzını açma!”, “Sen oyna reis sen oyna”, “Sen oyna yaver sen oyna”, “Sen oyna telsiz sen oyna.” cümlelerinde dilsel verilere yüklenen ve güçlü biçimde sezdirilmekte olan cinsellik / erotizmin parantez içi açıklamalarla yani görsel anlatımlarla desteklendiği görülmektedir: “(Adam önce fişekliğini, sonra siyah ceketini çıkarırken.)”, “(Kadını çeker karanlıkta kaybolur. Kalan üç adam, yan yana horon çeker gibi omuz omuza, sanki arkadaki manzarayı kapatır, perdeler.)”, “(Kadının mücadele sesleri, iniltisi vs. Ortalık alacakaranlık.)”, “(Reis pantolonunun kemerini bağlayarak gelir, sıranın başına geçer, kabarmıştır!)”.

Cinsellik / erotizmin açık açık ifade edilemediği durumlarda bir diğer çözüm yolunun da olayları karanlıkta vermek olduğundan söz edilmişti. Nitekim bu örnekte verici, tecavüz sahnesini alıcıya yaşatmak, ancak bundan mesul olmamak adına yine dilsel ve dil ötesi verilerden destek alarak karanlığı bir çıkış yolu olarak kullanmıştır. Yüzey yapıda “tecavüz”, “cinsel saldırı”, “taciz”, “ırzına geçme” vb. dil birimlerinin kullanılmamasına karşın dilsel ve dil ötesi ipuçlarıyla “cinsel saldırı sahnesi” sergilenebilmiştir. Verici, sezdirimlerle birlikte karanlığın gücünden yararlanarak bu resmi çizebilmiş, alıcının mesaja kolaylıkla ulaşabilmesini sağlamış ve bunu sorumluluk almadan gerçekleştirmiştir: “(Kadını çeker karanlıkta kaybolur)”, “(ortalık alacakaranlık)”, “(Adamlardan biri içeri, karanlığa girer)”.

Örnek 3: “(Müştak) Ben de müsadenizle evlilere acıyorum. (Beyhan) Neden karşısınz evliliğe? (Müştak) Doğal yaşam özgür sevişmedir bence. (P. İsmet) Meclisimizde genç kızlar var. Sizi böyle ulu orta konuşmaktan menederim. (Müştak) Onlar da dinleyip öğrensinler; **belki sivilceleri iyileşir.** (Suzan) Bilseniz size ne acıyorum. (Cemil başını sallar.) (Müştak) Kendi iç huzurunu kendi cinsel dengesini sağlayamamış manyaklar hangi alanda verimli olabilirler? Çağımızı iki düşünür yönetiyor beyler. (Ekrem) Kimmiş onlar? (Müştak) **Marcuse ve Reich.** Onların öğütlediği cinsel özgürlük yani orgazm, evet orgazm, tam ve mükemmel bir orgazm bireyin kurtuluşu olacaktır. Önce bireyin sonra bireylerin toplamı olan toplumun kurtuluşu buradadır: Toplumsal orgazm. Sloganımız bu olmalıdır. (Ekrem) Peki ya anane-i milliye ve dinîyemiz? Ya aile mefhumu? (Müştak) Aile müessesesi miadi aşınmış bir kavramdır” (Taner, 1977, s. 50-51).

Sahte ve yozlaşmış ilişkileri gözler önüne seren, dış dünyayı yalnızca kendi penceresinden gören bir grup apartman sakininin yaşantılarını konu alan “Ayışığında Şamata” adlı oyundan bir kesit sunan yukarıdaki bağlam, bildirim cümlelerinden oluşmaktadır. Ara ara yöneltilen soru cümleleriyle ise bu bilgi aktarımına yön verilmiştir. İlk bakışta doğrudan anlatımın gerçekleştiği ve iletilerin açıkça ifade edildiği görülen bu bağlamda çağın yöneticisi olarak bildirilen ve kendinden önceki “Kimmiş onlar?” sorusunun cevabı, kendinden sonraki “Onların öğütlediği cinsel özgürlük yani orgazm, evet orgazm, tam ve mükemmel bir orgazm bireyin kurtuluşu olacaktır.” cümlesinin sonucu olan “Marcuse ve Reich” cümlesi ve dahi bu

kişilerin kim oldukları, ayrıca özgür sevişmeyle sivilcelerin iyileşme bağlantısı art alan bilgisiyle çözülmeye muhtaç bırakılmıştır.

Bağlamdan da anlaşıldığı üzere Marcuse ve Reich adlı kişiler, cinselliğin özgürce yaşanması gerektiğini öne süren kişilerdir. Bağlamdan elde edilen ve oldukça yüzeysel olan bu bilgi derinde sezdirilmekte olan birtakım şeyler olduğunu düşündürmektedir. Nitekim kaynaklar incelendiğinde metin üreticinin bu isimleri tercih etmesinin boşuna olmadığı görülür. Bir psikiyatrist olan W. Reich, cinselliğin tedavi edici bir yönünün olduğunu ve ruhsal hastalıkların iyileştirilmesinde ilaç olarak kullanılabileceğini öne sürmüştü, ancak bu uygulamanın önünde iki engel olduğunu bildirmiştir. Reich'e göre ilk engel, sayı bakımından cinsel yönden sağlıklı bireylerin azlığı, ikinci engel ise cinselliğin yaşanmasının önündeki ahlâkî sınırlıklardır.² H. Marcuse ise bir filozoftur ve cinsel dürtü ve içgüdülerin bastırılmadığı, özgür ve aydınlık geleceğin imgeleriyle çarpıcı eserler ortaya koymayı başarmış bir isimdir.³ Her iki düşünce insanı da öğreti ve çalışmalarıyla metin üreticinin, cinselliği örselediğine inandığı evliliğe yönelik olumsuz tutumlarına tanıktır. Bununla birlikte metin üreticinin yüzey yapıda bildirdiği “Onların öğütlediği cinsel özgürlük yani orgazm, tam ve mükemmel bir orgazm bireyin kurtuluşu olacaktır.” cümlesiyle tam olarak neyi ifade etmekte olduğu ancak Marcuse ve Reich hakkında elde edilecek detaylı art alan bilgisiyle çözüme kavuşacaktır.

Çıkarıma ihtiyaç duyan diğer bir ifade de “Onlar da dinleyip öğrensinler; **belki sivilceleri iyileşir.**” cümlesidir. Metin üretici, ilk sayfalardan beri bu sezdirmeyi benzer anlamlar yükleyerek birkaç kez daha yapmıştır: “(Hicabi) Şu Memduha'nın kızını da bir türlü everemediler gitti. **Yüzü sivilceden görülmeyecek neredeyse.** (21/10)”, “(Hidayet) (Müntekin'e) Demek siz evli değilsiniz? (Ömer) Bugüne dek en küçük bir kadın macerası olmamıştır. (Ekrem) **Sivilcelerinden belli.** (21/19)”. Örneklerden de anlaşılacağı üzere verici, sivilceli olma durumuyla cinsel ihtiyaçlarını kendi karşılıyor olma durumu arasında ilişki kurmakta ve bu yolla sözünü ettiği gençlerin kendi çabalarıyla cinsel ihtiyaçlarını gidermek zorunda kaldıklarını bildirmektedir. Bilimsel çalışmalarca doğruluğu kanıtlanmamış olsa da toplumda, mastürbasyonun sivilcelenmeye neden olduğu yönünde bir inanış vardır. Nitekim Elif Şafak'ın Bit Palas adlı romanında da bu inanışa yer verilmektedir: Roman kahramanı olan yüzü sivilceli bir çırak, tek eliyle işlediği günahın bedeli olan sivilceleri yüzünden açık saçık alaylara maruz kalmaktadır. İşte verici de dil dışı görmelerden yola çıkarak alıcının bu inanışa ulaşmasını, mesajını yetkin bir biçimde çözümlenmesini beklemektedir.

Örnek 4: “(Mahmut) Kızlar geldi. (Talat) Ne kızları? (Enver) Deniz kızı eftalya'nın torunları! (Mahmut) Yok abi... bunlar asfalt kızları! Ece, Hülya, Nur! (Enver) Lâhavle! (Talat) Yolla içeri Mahmut... (...) (Bunu bağırarak söylerken **kapı açılır ve sahneye Nur, Ece, Hülya girer. Üç tane mini etekli, kahküllü, cin gibi genç kız.**) (Nur) Enver **Aaabi.** (Ece) Talat **Aaabi.** (Hülya) Mahmut **Aaabi.**” (Baydur, 1992, s. 9, 11)

“Yeşil Papağan Limited” adlı oyundan bir kesit sunan yukarıdaki bağlamda cinsellik / erotizm başlangıçta dil birimleriyle kodlanmıştır. Dil birimlerini kişilerin fiziksel özellikleri ve giyim kuşam tasvirleri yani görsel anlatımlar desteklemiştir. Metin üretici, öncelikle “deniz kızı” lakaplı Rum kantocu Eftalya Işılay'a gönderme yaparak adı geçen kızların pavyonda çalıştığı, şarkı söyleyip dans ederek geçimini sağladığına işaret etmiştir. “Asfalt” sözcüğünün

² Ayrıntılı bilgi için bk. Reich, W. (1989). *Cinsel devrim*. çev. Bertan Onaran, 4. Baskı, İstanbul: Payel Yayınevi.

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Marcuse, H. (1998). *Eros ve uygarlık*. çev. Aziz Yardımlı, 3. Baskı, İstanbul: İdea Yayınevi.

argodaki karşılığı “kolay”dır. (Aktunç, 2015, s. 33) Söz konusu kızların kolay elde edilir kızlar oldukları ise “asfalt kızları” dil birimiyle ifade edilmiştir. Ayrıca parantez içi açıklamayla Ece, Hülya ve Nur adlı kızların etek boyları, saç modelleri ve tavırları tasvir edilmiştir. Kızların sergiledikleri bu görüntü başlangıçtan beri yüklenmekte olan cinsellik / erotizme güç katarak alıcının çıkarımında bulunmasını kolaylaştırmıştır. Son olarak kızların “Enver Aaabi”, “Talat Aaabi”, “Mahmut Aaabi” biçiminde ağızlarını yayarak konuşmaları hem gıyabında konuşulanlar hem de sahneye koydukları görüntü ile bağdaşmaktadır. Metin üretici, dilsel ve görsel verilerden destek alan sezdirimler aracılığıyla mesajını yetkin biçimde alıcıya aktarabilmiştir.

Örnek 5: “(Siyen) Neye öldün erkenden? (Gittikçe sesini yükselterek) Yirmiüç yıldır bu kadın tekbaşına ne yapıyor, diye yok. Beni genç yaşında bırakıp gittin... Dul bir kadın... (Resimdeki general bişey söylemiş de anlamış gibi) Ne? Nasıl? Emekli aylığın mı? (Alayla gülererek) **Dul bir kadının ihtiyacı yalnız para değildir.** Hem ikidebir “Sana dul aylığı bıraktım, dul aylığı bıraktım!” diye övünüp durma!” (Nesin, 1970, s. 2)

“(Diha) (Gazeteyi açıp göstererek) Bak, başımıza gelenlere... Gördün mü, canavarın resmini de basmışlar... (Siyen) **(İmrenmiş gibi yutkunarak):** Demin radyo da söyledi. Yalnız başına yaşayan kadınların evine geliyormuş. (Diha) **(İstekli, ama belli etmemeye çalışarak)** Sakın bize de gelmesin... (Siyen) **(İstekli)** Tanrı korusun... (Diha) Ya bize de gelirse? (Siyen) Ne yaparız? (Gazeteyi alıp, **resme dikkatle bakar**) **Yakışıklı adammış da...** (Diha) **Pek de genç...**” (Nesin, 1970, s. 12-13)

“(Diha) Sonrası, giriyormuş içeri... (Siyen) Eee? (Diha) Evde başka kimse olmadığını anlayınca... **ş’apıyormuş... ırzına geçiyormuş** kadının. (Siyen) **(Müjde almış gibi sevinçle):** Ne diyorsun!.. (Diha) Ama sonra da boğuyormuş. (Siyen) İşte o fena...” (Nesin, 1970, s. 13)

“Hadi Öldürsene Canikom” adlı oyun, yalnız yaşayan iki yaşlı dul kadının hikâyesidir. Yaşayamadıklarının özlemiyle yanıp tutuşan bu kadınlar, sapık ve cani bir adamın yalnız yaşayan kadınların evine girip önce ırzına geçip sonra da onları öldürdüğüne dair bir haber alırlar. Duygusal yalnızlıklarını tetikleyen bu haber üzerine biraz korku biraz da arzuyla bu adamı beklemeye başlarlar. Başlarda zayıf sonlara doğru güçlü sezdirilen cinselliğe olan hasret, metnin tamamına yüklenmiş durumdadır. “Dul bir kadının ihtiyacı yalnız para değildir” cümlesiyle kadınların duygusal ve cinsel yalnızlıklarını sezdirmeye başlayan metin üretici, sonraları bu durumu görsel anlatımlarla da destekleyerek metin çözücünün hedeflenen çıkarıma ulaşmasını kolaylaştırmıştır: “(İmrenmiş gibi yutkunarak)”, “(İstekli ama belli etmemeye çalışarak)”, “(İstekli)”, “(resme dikkatle bakar)”, “(Müjde almış gibi sevinçle)”. Ayrıca başlarda sezdirilmekte olan cinsellik / erotizm, adım adım yüzey yapıya taşınarak somutlaşmıştır: “Yakışıklı adammış da...”, “Pek de genç...”, “ş’apıyormuş... ırzına geçiyormuş”.

Örnek 6: “(Tutuklu) İçeri alındıktan on beş gün sonraydı... **Bir gece**, nöbetçiye seslendim, **aptesthaneye gitmek için... Kaç gündür tutmuştum kendimi...** Aptesthaneler çok pis çünkü. Ama **o gece dayanamadım artık, gittim.** Nöbetçi kapıda bekliyordu beni.” (Anday, 1965, s. 53)

“İçerdekiler” adlı oyun, henüz suçu kanıtlanmamış bir adamın içeride verdiği yok olmama mücadelesini anlatır. Kendini kaybetmemek adına verdiği savaşta en büyük sınavını karısıyla birlikte olacağı gün karşısında baldızını gördüğü anda verir. Bu dakikadan sonra tek hedefi baldızına, cinselliğe duyduğu ihtiyacı ve bunu gidermesi için kendisine duyduğu

gereksinimi anlatmaktadır. Bunu ahlâkî değerleri, tabuları, inanışları, doğru ve yanlış algılarını sorgulatarak yapar. Baldızını, mevcut şartlar altında cinsel birliktelik yaşamaya ikna etme çabasıdır. Kız, eniştesinin niyetini farkındadır ve durumuna üzülmemektedir ancak kendi doğruları bu birlikteliği engellemektedir. Tutuklu, baldızının yelkenleri suya indirmeye başladığını görüp acınası durumunu gözler önüne sermeye devam eder. Bunu yapmaya, kadınsızlığın ilk başına vurduğu zamanı anlatarak başlar: “Bir gece, nöbetçiye seslendim, aptesthaneye gitmek için...”, “Kaç gündür tutmuştum kendimi...” ve “Ama o gece dayanamadım artık, gittim.” Bu cümlelerde cinsellik ihtiyacını karısıyla gidermeye alışmış bir adamın biçare masturbasyon yapmaya meylettiği bilgisi verilmektedir. Bu bilgi, yüzey yapıda bulunan “aptesthaneye git-”, “kendini tut-”, “dayanama-” dil birimleriyle dolaylı olarak verilmektedir. Vericinin bu mesajını üzerini örterek verme nedeni dinî, ahlaki vb. değerlerle çatışma telaşından ziyade alıcıyı ve hali hazırda korkmuş, utanmış olan baldızı daha da ürkütmemektir. Yüzey yapıda açık açık cinsellik / erotizm kodlayıcısı bulunmamasına rağmen verici, dil dışı göndermelerden aldığı destekle hedefine ulaşmış, alıcının çıkarımlar vasıtasıyla iletiyi çözmesini sağlamıştır.

Örnek 7: “(Leonard) E, söylüyorum işte, bir şey kaybetmezsin, denemekte yarar var. Ah bilsen, bilsen bakirem, **şu anda otuz üç yaşımın kanı dolaşiyor bedenimde**. Epeydir gözlüğe de gereksinim duymadığımı farkındasındır sanırım, yoo taşlarınla bir ilgisi yok, senin gelişinle ilgili bir mucize...” (Erenus, 1996, s. 60).

Yaşa bağlı olarak testosteron hormon seviyesindeki azalmanın cinsel fonksiyonlarda ve cinsel performansta azalmalara neden olduğu bilinmektedir. Genellikle 40’lı yaşlardan sonra görülmeye başlayan andropoz cinsel isteksizliğin yanında ereksiyon problemlerinin de önünü açar. “Kırmızı Karaağaç” adlı oyunun ileri yaşlardaki baş kahramanı Leonard’ın ağzından dökülen “şu anda otuz üç yaşımın kanı dolaşiyor bedenimde” sözleri cinsel dürtülerin gençlik dönemindeki gibi yoğun olduğuna işaret etmektedir. Metin üretici, Leonard’ın karısını cinsel yönden arzulamakta olduğunu söz konusu sezdirim cümlesinden aldığı destekle bildirmektedir.

Sonuç

Bilgi sunumunda kullanılan yöntemlerin çeşitliliği, metin üreticinin ihtiyaçları doğrultusunda seçim yapmasına olanak tanır. Hem yöntemlerin çeşitli olması hem de metin üreticinin dilediğini seçmekte özgür olması anlatının derinlik kazanması ve metin üreticiye esneklik kazandırması açısından oldukça önemlidir. Metin üretici, dikkat çekmek, önemsenen bilgiyi öne çıkarmak, tek düze anlatımı kırmak, şaşkınlık yaratmak, mesuliyet almamak, gizem yaratmak, metin çözücünün akıl yürütme yöntemlerini harekete geçirmek vb. hedeflerine uygun yöntemi seçerek iletisinin en doğru ve amacına uygun biçimde yerine ulaşmasını sağlar.

Metin üretici, alıcının yüzey yapıda bırakılan ipuçlarından hareketle bilgiye çıkarımsal yollarla ulaşmasını sağlıyorsa iletisinin tüm alıcılar tarafından değil belli bilgi ve biliş düzeyine sahip alıcılarca çözümlenmesini beklemektedir. Ahlâkî, dinî, siyas, vb. gerekçelerle ve doğrudan anlatımın hoş karşılanmayacağı durumlarda metin üreticinin elini güçlendiren sezdirimsel / çıkarımsal anlatı yöntemleri, cinsellik / erotizm kavram alanlarına hizmet eden dil birimleri gibi toplumca yasak addedilmiş kavramların dile getirilmesinde de kullanılabilir. Metin üretici, söz konusu kavramları kodlamada mecazlar, metaforlar, kalıp sözler, kesik cümleler vb. dilsel unsurların yanı sıra sezdirim / çıkarım cümlelerinden de sıklıkla yararlanır. Ancak metin

üreticinin karda yürüyüp izini belli etmemesine olanak tanıyan sezdirim ve çıkarımlar, metin üreticiyle metin çözücünün iş birliği yapabildiği ölçüde verimlilik kazanır.

İpuçlarını doğru tespit etme, gerekli art alan / ansiklopedik bilgiye sahip olma, metin üreticiyle benzer kültürel eşikte olma ve aynı düzlemde buluşma gibi şartları karşılayan metin çözücü, sezdirimleri rahatlıkla çıkarıma dönüştürebilir. Sezdirimsel iletişim böylelikle amacına ulaşır. Söz gelimi iletişim, sınırlanan cinsel ilişkinin doğurduğu kötü sonuçlara tanık gösterilen Marcuse ve Reich'in kimliği, Deniz Kızı Eftelya'nın yaşantısı, özgür sevişmeyle sivilcelerin iyileşme bağlantısı çözümlenebildiğinde yetkinlik kazanır. Sezdirimlerin her metin çözücünde farklı çıkarımlara neden olabileceğini, çıkarımların bilişsel hazırlık seviyelerine göre çeşitlilik gösterebileceğini bilen ve bu riski göze alan metin üretici ise hedefine en yakın olan çıkarımlarla yetinmek durumunda kalacaktır.

Kaynaklar

- Aksoy, Ö. (1993). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü I ve II*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Aktunç, H. (2015). *Büyük argo sözlüğü (tanıklarıyla)*. (7. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bataille, G. (2006). *Cinsellikten dinselliğe erotizm*. (Çev. Bora AKAD). (1. Baskı). İstanbul: Kelebek Yayınevi.
- Erenus, B. (1996). *Kırmızı karaağaç*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları.
- Hunt, L. (1996). *Erotizm ve politika*. (Çev. Ayşe Lahur KIRTUNÇ). (1. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Marcuse, H. (1998). *Eros ve uygarlık*. (Çev. Aziz YARDIMLI). (3. Baskı). İstanbul: İdea Yayınevi.
- Reich, W. (1989). *Cinsel devrim*. (Çev. Bertan ONARAN). (4. Baskı). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Türköne, M. (1995). *Eski Türk toplumunun cinsiyet kültürü*. Ankara: Ark Yayınevi.
- Üstünova, K. (2018). Yüzey yapıdaki çıkarım cümlelerinin iletişime katkısı. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 1-10.
- Üstünova, K. (2019). Çıkarım edimi üzerine -Kutadgu Bilig örneğiyle-. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, *Yazılışının 950. Yılı Anısına Uluslararası Kutadgu Bilig ve Türk Dünyası Sempozyumu*.

Çevrimiçi Kaynaklar

<https://www.tdk.gov.tr>

İstanbul Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünden Alınan Arşiv Metinleri

- Anday, M. C. (1965). *İçerdekiler*.
- Arayıcı, O. (1978). *Bir ölümün toplumsal anatomisi*.
- Araz, N. (1987). *Afife Jale*.
- Araz, N. (1992). *Savaş yorgunu kadınlar*.
- Baydur, M. (1992). *Yeşil papağan limited*.
- Cumalı, N. (1990). *Gel evlenelim yürü boşanalım*.
- Nesin, A. (1968). *Düdükcülerle fırçacıların savaşı*.

- Nesin, A. (1970). *Hadi öldürsene canikom*.
- Pazarkaya, Y. (1991). *Ferhat'ın yeni acıları*.
- Selçuk, T. (1981). *Abdülcanbaz*. Oyunlaştıran: Kenan Işık.
- Taner, H. (1971). *Sersem kocanın kurnaz karısı*.
- Taner, H. (1977). *Ayıışığında şamata*.

Extended Abstract

The methods used in information presentation vary. The sender may convey the information clearly and directly, or, present it with the support of impression / inference or assumptions by choosing the indirect way. The sender is free to choose whatever path he wishes, as long as the language complies with the principles of coherence, consistency and the “law of least effort”. Sometimes they may lead to this initiative on the account of confusing the receiver, activating them cognitively and mentally, attracting the attention of the receiver, bringing the important information to the forefront, sometimes hiding, and not being responsible for what they said. In line with the goals of the sender, it can enable the receiver to analyze the codes left in deep structure with surface clues, get the message by making some inferences, and enable the receiver to receive the message directly without the need for background or encyclopedic information.

Generally, statement sentences are given directly, whereas implication / inference sentences are given indirectly. However, it is not always possible to separate these ways of presentation with sharp lines. Because some sentences have statement, some sentences have implication/ inference, and some sentences have both statement and implication/inference sentence characteristics. At this point, it should be noted that each message has the dimension of information and emotion. For example, statement sentences that seem free of emotion, in which statement occurs at the level of knowledge, may sometimes need some inferences. This necessity can only be understood in context: The sentence, “It has been twenty-three years since my husband died” (Nesin, 1970, p. 45) in its current form, it looks like a statement sentence set up to convey information. The receiver gradually begins to sense that the sender has an intention beyond providing information with the following sentences, “I have always been alone since then... Do you understand? I am alone... I say, I am alone... I mean, I live alone in this house...” (Nesin, 1970, p. 45). With the sentences: “I am alone in this house... Nobody will come here, do not be afraid at all... There is nothing to fear... What was I saying?... Oh, also, I am unable to conceive a child...” (Nesin, 1970, p. 45), the receiver will see that he is right in his conclusions. Therefore, it is determined by the power taken from the context that each of the sentences in question serves the message of “freedom of sexual intercourse” left in a deep structure.

Each language has its own narrative possibilities. The sender is free to use them as they wish. The sender makes some choices both to convey the message accurately and completely and to activate the emotion he wants to convey to the receiver. Even though he is free in these choices, he has to diversify and limit his preferences in some cases - to attract attention, to create surprise, to mobilize the receiver, to recover narration from monotone, to express socially shameful, immoral, bad and forbidden concepts.

It is the starting point of the study to investigate the ways in which eroticism / sexuality coders are given, especially the functionality of implication / inference sentences on this subject. It would be appropriate to include the linguistic meanings attributed to the concepts of implication and inference before showing with examples in what ways implications can be given and the steps in which the receiver can infer. Inference is the task of discovering by the recipient what is implicated by the sender. In other words, the receiver infers, the sender implicates. However, this is not always the case. The sender can also do the inference after implication to make sure that their message is transmitted to the other party in *the most accurate way possible*. This circumstance varies according to the purpose of the text generator. Indeed, if the sender wants his message to be understood easily by the receiver, he chooses strong implication, and if he aims his message to be understood by the receiver with certain background information, he chooses weak implication. The reason why the expression of “*the most accurate*” is preferred in the above explanation is that the possibility of a perfect and complete message transmission is the same as the possibility of the text generator and the text decoder to have exposed to exactly the

same background of realities from the moment they are born, which is impossible. On the other hand, it is possible for the communication to take place in *the most accurate way* by meeting the receiver and transmitter on the same level.

Implications / inferences, which are an integral part of communication, contribute greatly to it. Because it is not possible to talk about competence in communication that is established only with the codes that have been brought to the surface by ignoring the codes that have been left in a deep structure. Non-linguistic references contribute to communication as much as intra-linguistic references. Because the inferences that the buyer will obtain through non-linguistic references will allow the gaps in the surface structure to fall into place. The receiver, which transforms the implications into inferences, will meet on the same level with the sender and complete its task of reaching the target of communication.

The role that implications / inferences play on the competence of communication is clear. However, this study mostly emphasizes the critical functions of direct expressions in situations where it is not welcomed to speak directly (through the example of sexuality / erotism). As stated before, it was seen that the coders of sexuality / erotism were inclined to use indirect and implicit expressions, it is searched how these coders in question were brought to the surface by means of implication / inference sentences, and with the inferences to be made through the sample impressions, it was revealed how important the implication / inference sentences are in coding sexuality / eroticism.